

Column

PETER BUWALDA

Ons Dries

Breda is een van de grotere Elvissteden op wereldschaal.

Logisch eigenlijk, dat we in Breda wonen, Breda is de Elvis-hoofdstad van Nederland, en misschien zelfs van Europa, want Bad Nauheim, waar Ol' Sideburns gewoond heeft toen hij in dienst zat, was meer een gat, en een gat is niks. (Al kun je over gaten een interessant boek schrijven. Heb ik zelf zien gebeuren, de Easy Aloha's deden het, ik was hun redacteur, hun boek heette *Gaten en andere dingen die er niet zijn*. Helaas zit het in een verhuisdoos, anders had ik wat wetenswaardigheden over gaten kunnen oplepelen, je kunt ze alleen maar onderschatten, zoals er dus zelfs gaten bestaan waarin Elvis heeft gewoond.) (Tupelo, Mississippi, nog zo'n gat.)

Ik was een keer in Tupelo, met Pröpfer, een der g'noten. We waren op roadtrip door de Deep South, en uiteraard gingen we een kijkje nemen in Elvis' geboortedorp. We stopten voor de *shotgun shack* waarin zijn wiegje stond. In plaats van naar binnen te gaan, wat toegestaan was, om wat stofdeeltjes op te snuiven, kreeg ik een meltdown. Ik weet zelf van niks, een gat in mijn geheugen, maar Pröpfer vertelde me later dat ik razend werd, bezeten, alsof ik iets of iemand moest uitdrijven, waarschijnlijk Ol' Sideburns zelf, die ik plotseling intens slecht vond, nep, kitsch, alles.

Vloekend en tierend siorde ik de paal waarop een plaquette gemonteerd was uit het tuintje, en even was Pröpfer bang dat ik het hutje van de Presleys aan spaanders ging slaan, met die plaquette als bijl, maar nee, veranderd in een soort ziedende weerwolf gebruikte ik hem als staak, en ramde de zanderige punt dwars door mijn hart, waarna de ruwe beharing verdween, mijn gebit slonk en ik uitgeput op de grond zakte en nauwelijks hoorbaar *Love Me Tender* zeverde. (Zelfexorcisme. Zouden meer mensen moeten doen.)

Even was Pröpfer bang dat ik het hutje van de Presleys aan spaanders ging slaan

'Die reis', zegt mijn vriendin Jet begripvol, 'was te veel Elvis voor jou.' Ik knik. 'Ik overdreef een beetje, maar ik vertikte naar binnen te gaan. Scheldend.'

'Je vervloekte Elvis als een ... Judas?'

'Om u te dienen.'

Na een gepijnigd zwijgen: 'Over die reis, als ik geen trilogie hoefde te voltooien, zou ik een verhaal kunnen schrijven zoals Cees ze maakt. Ik heb The King tijdens die roadtrip zeker drie keer verraden en weer in mijn onbeduidende armpjes gesloten. Juist daar, op heilige grond, viel ik ten prooi aan zware Elviskoortsen.'

Afijn, terug naar Breda, Noord-Brabant, waar we Dries van Kuijk hebben, de Colonel, geboren aan de Vlaask. Gisteren zaten we in de bioscoop, waar *Reinventing Elvis: The '68 Comeback* draaide, fonkelnieuwe film, nergens in Nederland te zien, behalve hier, in Breda, mijn stadje.

Sterke docu, bleek het, Elvisdocumentaires worden steeds beter, een verandering van klimaat binnen de klimaatverandering. Maar wat kregen we ervan langs, alle-machtig. De zaal zat vol met mede-Breda'naars, we waren verenigd in trots op ons Dries, maar die hele film ging eigenlijk over de ongehoorde smaelloosheid van ons Dries, over zijn Hollandse koopmansgeest, over hoe hij Ol' Sideburns z'n Comeback Special probeerde te verpesten.

De film ging erover dat Elvis eindelijk tegen de Colonel in opstand kwam, anders had hij in een rendiertrui kerstliedjes staan zingen, en dan was het echt klaar geweest met The King. Parker werd The Villain genoemd, en iedere keer als er iets fout dreigde te gaan, zag je eerst zijn sigaar. Aan het begin van de docu zaten we collectief te hopen dat Breda genoemd ging worden, dat voelde je, zeg het, maar nee, ze hielden het bij Dries van Koik from The Netherlands.

Gaandeweg werden we daar steeds dankbaarder om. Voelde je ook in het zaaltje. Niks over Breda, s.v.p. Ander keertje weer. Want na een tijdje, zo gaat dat, worden we vanzelf weer trots op ons Dries.

Illustratie: Lisa Schweitzer

Wat zijn dit voor vragen?

DE KEUZEN VAN JAWAD ES SOUFI

Comedian Jawad Es Soufi (34) werd populair met zijn personage Sloegie. In zijn show *Harira* blijft die thuis. 'Ik weet zeker dat ik zonder Sloegie dezelfde humor kan brengen.'

Door **Joris Henquet** Foto **Frank Ruiter**

Alles in één pan

Jawad of Sloegie? 'Jawad. Kijk, Sloegie is een personage, een typetje, maar hij wordt gespeeld door Jawad. Die is het brein erachter. In mijn eerste drie voorstellingen stond ik grotendeels als Sloegie op het podium. Hij vertelde met veel grappen over de verschillen tussen de Marokkaanse en Nederlandse cultuur. In mijn derde voorstelling *Waarom ben jij zo?* zit een rode draad waarin Sloegie in het ziekenhuis belandt en daar een ontmoeting heeft met Gerard, een oudere witte Rotterdammer. Via gesprekken leren ze meer over elkaars cultuur.

'Als ik het petje opzet en het trainingsjack aantrek, transformeer ik in Sloegie. Dat gaat makkelijk, maar dat komt omdat hij heel dicht bij mezelf ligt. Ik dik de mimiek aan, en het taalgebruik, maak wat woordspelingen. Maar wat Sloegie vertelde was allemaal het leven van Jawad. Ik heb zelf op mijn 17de mijn arm gebroken nadat ik door mijn zus van de trap was geduwd. Ik heb toen in het ziekenhuis gelegen en heb daar die oudere Rotterdammer leren kennen.

'In mijn nieuwste voorstelling *Harira* sta ik niet meer als Sloegie op het podium, maar als Jawad. Dit in het kader van de vernieuwing: je wilt toch blijven innoveren. Ik weet zeker dat ik ook zonder Sloegie dezelfde humor kan brengen.'

Harira of patatje joppie?

'Hoewel ik gek ben op een patatje met joppiesaus, kies ik voor harira, de Marokkaanse soep waarin heel veel verschillende kruiden worden gemengd. Mijn nieuwe voorstelling heet *Harira* omdat het gerecht voor mij staat voor Nederland. Hoe wij hier opgroeien, en dan vooral in Rotterdam, met de mix van culturen, van perspectieven en gedragvormen. Die ingrediënten maken Nederland voor mij de lekkerste soep van de wereld. Alles in één pan, en dan roeren. Ik ben op veel plekken geweest, maar dit vind je nergens, hoe fijn en leuk het is om hier te leven. Ik voel me echt thuis hier.'

'Ik ben geboren en getogen in Rot-

terdam-Zuid, in de wijk Bloemhof (multiculturele wijk die de reputatie van probleemwijk heeft, *red.*). Ik ben de een-na-jongste in een Marokkaans-Nederlands gezin met zeven kinderen. Als kind kwam ik Bloemhof niet uit: ik zat er op school en alles wat ik deed was daar binnen een straal van 2 kilometer. Ik ben tweetalig opgevoed: mijn ouders spraken Arabisch, en ik leerde Nederlands van mijn zussen en broer. Maar ik leerde ook Nederlands op straat, waar ik omging met Turken, Somaliërs en Surinamers. Daar heb je een gemeenschappelijke taal nodig, dat was Nederlands.

'Pas op latere leeftijd kwam ik in contact met de witte Nederlanders, zoals toen ik Gerard in het ziekenhuis ontmoette. Daarom kies ik in mijn

'Er zijn veel raakvlakken tussen lesgeven en het theater. Lesgeven is optreden, je bent soms gewoon aan het acteren'

show voor dat Marokkaanse gerecht: ik zie Nederland vanuit Marokkaans perspectief. Ik ben in Nederland geboren, ik spreek de Nederlandse taal, ben zelfs docent Nederlands. Maar als je naar mijn uiterlijk kijkt en het puur dna-technisch bekijkt, dan ben ik een Marokkaan. Ik ben en blijf een Marokkaan die geboren en getogen is in Nederland. En daar ben ik hartstikke blij mee en ook trots op.'

Kleine of grote zalen?

'Grote zalen. Tuurlijk, lekker groot, het is zo vet om te spelen voor zo veel mensen. De allereerste soloshow die ik gaf was in februari 2020, en dat was meteen in de Rotterdamse Schouwburg, voor 850 mensen. Het was uitverkocht omdat ik via sociale media

mijn publiek had weten te verzamelen.

'Ik ben een comedian die weinig try-outs doet. Voor *Harira* heb ik twee try-outs in Rotterdam. Daarna weet ik of het af is, of dat ik nog een paar kleine dingen moet veranderen. *Harira* gaat in première in het Nieuwe Luxor Theater, daar passen 1.500 mensen in. Het zit al bijna vol.

'Het gaat wel snel met mijn carrière. Ik ben nu ook bezig met het schrijven van een sitcom over het leven van Sloegie, en ik heb ook een plan voor een film. Daarvoor ben ik vorig jaar naar Los Angeles geweest, waar ik een opleiding scenario schrijven heb gevolgd. Bij welke zender of streamingdienst de serie en de film te zien gaan zijn, kan ik nog niet zeggen. Ik weet het zelf ook nog niet, ik ben nog in gesprek met meerdere partijen.'

Cabaret Collectie of The Best Social Award?

'Ik kies zeker voor de Cabaret Collectie (beste cabaret van het seizoen, geselecteerd door een commissie van het Nederlands Theater Festival, *red.*) Ik vond het eervol om daarbij te zitten met mijn derde show *Waarom ben jij zo?* Het is toch erkenning, dat geeft me veel voldoening en ook energie. In het juryrapport staat: 'Hij schakelt soepel tussen verschillende Hollandse en Marokkaanse typetjes en accenten. Hij neemt herkenbare stereotypen uit verschillende culturen op de hak.' (*lacht*) Ze weten het goed te verwoorden!

'Ik heb geen interesse in het winnen van socialemedia-awards. Ik ben een theatermaker, geen influencer. In 2019 ben ik begonnen met die sketches op Instagram, dat was een mooi middel om mensen te bereiken en een publiek op te bouwen. Ik ben nu weer bezig met een reeks sketches, die post ik op sociale media. Maar je ziet mij zelden berichten posten over 'ik ben vandaag hier, en ik eet nu dit en drink dat.'

Kennis van de Marokkaanse taal: handig of niet nodig?

'Niet nodig. Ik gebruik dan wel wat Arabische of Berberse stopwoordjes

Jawad Es Soufi

1989	Op 28 mei geboren in Rotterdam	2020	Eerste voorstelling <i>Deze tijden zijn van Selek</i>	Collectie met de voorstelling <i>Waarom ben jij zo?</i>	
2011	Docent Nederlands aan het Avicenna College Rotterdam	2021	Tweede voorstelling <i>Afkoelen</i>	2023	Vierde voorstelling <i>Harira</i>
2014	Eerste sketches over Sloegie op YouTube en Instagram	2022	Derde voorstelling <i>Waarom ben jij zo?</i>		
		2023	Geselecteerd voor Cabaret		Jawad Es Soufi woont in Rotterdam.

in mijn voorstelling, maar de avond is helemaal in het Nederlands. En als ik een Arabisch woordje gebruik, vertaal ik het meteen. Dat doe ik op een grappige manier, ik maak er materiaal van. Zoals het Arabische woordje *mohim*, wat in een vertelcontext zo iets betekent als 'in ieder geval' of 'maar waar het om gaat'.

'In het rapport van de Cabaret Collectie werd het ook geschreven: 'Hij houdt ik geen rekening met het publiek dat in de zaal zit. Ik trad vorig jaar bijvoorbeeld op in de Leidse Schouwburg, en daar zat 80 procent wit publiek. Ze vonden het geweldig.

Toen leerde ik dat ik juist niets aan mijn taal hoeft aan te passen, men begrijpt het toch wel.'

Lesgeven op het vmbo: doorgaan of afbouwen?

'Ik heb het al moeten afbouwen. Ik kan niet fulltime lesgeven en shows geven door het hele land. Ik heb nu een grote speellijst, met optredens tot aan de zomervakantie. Lesgeven moet je doen met volle overgave, want je hebt te maken met de ontwikkeling van kinderen. Je neemt een groot deel van hun opvoeding op je.

'Tien jaar lang ben ik fulltime docent Nederlands geweest op het Avicenna College in Rotterdam-Zuid. Ik ben daar nu wel nog één dag in de week actief als coach van nieuwe

docenten. Maar ik ben geen reguliere docent meer.

'Op mijn 18de ben ik het onderwijs in gerold, toen ik als bijbaantje begon met bijles geven in examentraining Nederlands. Ik heb een talenknobbel en heb teksten analyseren en lezen altijd leuk gevonden. Als kind verslond ik stripboeken, van *Donald Duck* en *Suske & Wiske* tot aan *Batman* en *Spider-Man*. Later volgden leesboeken en de krant.

'Lesgeven heeft bij mij veel tweeweggebracht. Het maakt je verantwoordelijker en bewuster, je leert de-escaleren. Er zijn veel raakvlakken tussen lesgeven en het theater. Lesgeven is optreden, je bent soms gewoon aan het acteren. Je kunt niet altijd de werkelijke emoties tonen die je op dat moment

hebt. Er zijn momenten dat je boos wilt worden maar dat niet kan, omdat het pedagogisch onverantwoord is. Dan moet je het onderdrukken, even een ander petje opzetten.'

Nederlands cabaret of Amerikaanse comedy?

'De Amerikaanse comedians, daar ben ik sterk door beïnvloed: Dave Chappelle, Jamie Foxx, Eddie Murphy, Richard Pryor, Martin Lawrence, Jim Carrey. Ja man, dat zijn ze. Begrijp me niet verkeerd: er zijn ook echt goede Nederlandse cabaretiers. Om Daniël Arends moet ik erg lachen, en om Theo Maassen, Peter Pannekoek. Ik ben opgegroeid met shows van Najib Amhali, zoals *Veni vidi vici* en *Freefight*.

'Maar ik kijk toch vooral veel Engels-

talige dingen. Als tiener zag ik de beroemde show *Delirious* van Eddie Murphy. Ik zag wat een divers publiek hij in zijn zaal had. Murphy was een van de eerste comedians die vrij sprak over de culturele verschillen tussen de zwarte en witte community. Er was zo veel herkenning bij zijn publiek. Dat doe ik nu ook een beetje, maar dan in Nederland.

'Murphy is wel wat grover dan ik ben, hoor. Als je naar *Delirious* kijkt wordt er veel gescholden, en er zitten ook vulgaire grappen in. Ik ben zelf niet zo grof en ik probeer het zo 'netjes' mogelijk te houden. Dat is een bewuste keuze.'

Harira. 22/9, Nieuwe Luxor Theater, Rotterdam. Tournee t/m 23/5.